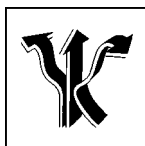
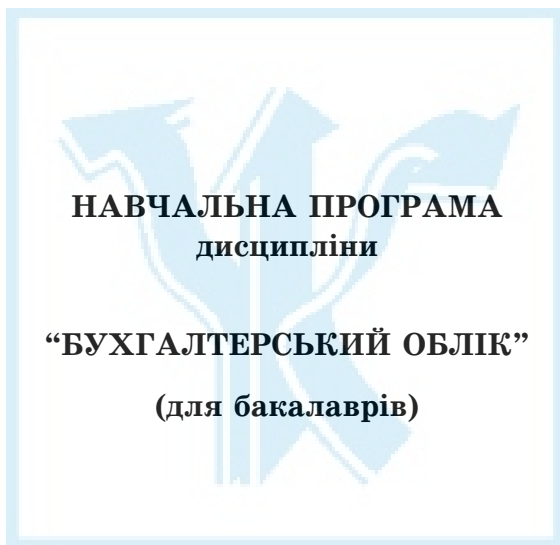

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”

(для бакалаврів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатами економічних наук професором
М. Ф. Базасем і В. Г. Жилою

Затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту
(протокол № 10 від 12.03.04)

Перезатверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту
(протокол № 22 від 31.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Базась М. Ф., Жила В. Г. Навчальна програма дисципліни “Бухгалтерський облік” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Бухгалтерський облік є однією з прикладних економічних наук, що забезпечує необхідною інформацією для відображення господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Бухгалтерський облік є основоположним у вивченні таких дисциплін, як “Фінансовий облік”, “Управлінський облік”, “Організація і методи аудиту”, “Державний фінансовий контроль” та інші спеціальні курси.

Мета вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік” – сформува-ти у студентів систему знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

У процесі вивчення дисципліни необхідно ознайомитися з термінологією бухгалтерського обліку, теоретичними основами бухгалтерського обліку, освоїти основні процедури з оформлення первинних документів і облікових регістрів, систематизації та узагальнення облікових даних, потрібних для ухвалення управлінських рішень.

Після вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік” студенти повинні:

- оволодіти методами раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підставі використання національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і сучасних облікових форм;
- набути теоретичних знань і практичних навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні підприємством.

МАУП

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”

№ пор.	Назва теми
1	Бухгалтерський облік, його сутність та основи організації
2	Предмет і метод бухгалтерського обліку
3	Бухгалтерський баланс
4	Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис
5	Первинне спостереження, документація та інвентаризація
6	План рахунків бухгалтерського обліку
7	Форми бухгалтерського обліку
8	Облік господарських процесів
9	Основи бухгалтерської звітності

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК”

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність та основи організації

Сутність господарського обліку. Види вимірників, що застосовуються в господарському обліку: натуральні, трудові, грошові. Оперативний, бухгалтерський і статистичний облік та їх взаємозв'язок з вимірниками. Визначення бухгалтерського обліку. Особливості бухгалтерського обліку як процесу. Мета й основні завдання бухгалтерського обліку. Значення бухгалтерського обліку для забезпечення законності у виробничій та фінансово-господарській діяльності підприємства, для забезпечення збереження товарно-матеріальних цінностей. Загальні принципи бухгалтерського обліку. Вимоги до бухгалтерського обліку. Фінансовий та управлінський облік — складові бухгалтерського обліку. Спільні та відмінні ознаки цих видів бухгалтерського обліку.

Література [1–3; 9–11]

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Засоби господарювання — матеріальна основа бухгалтерського обліку. Групування засобів за їхніми видами й розміщенням. Групування засобів за джерелами утворення й призначенням. Предмет бухгалтерського обліку. Основні об'єкти бухгалтерського обліку: госпо-

дарські засоби й джерело утворення майна. Засоби праці, предмети праці, кошти в наявності та в розрахунках як складові господарських засобів. Власний капітал та забезпечення зобов'язань, заборгованість за зобов'язаннями. Процеси виробництва та розподілу як об'єкти обліку.

Мета бухгалтерського обліку та його методичні засоби. Складові методи бухгалтерського обліку: документація, інвентаризація, рахунки, калькулювання, бухгалтерський баланс.

Література [1–5; 8; 11; 13]

Тема 3. Бухгалтерський баланс

Сутність бухгалтерського балансу. Види балансів за строками складання. Види балансів залежно від обсягу інформації. Види балансів за змістом. Бухгалтерський баланс як елемент фінансової звітності. Побудова бухгалтерського балансу. Загальна характеристика розділів активу й пасиву балансу. Основні закономірності рівності активу й пасиву балансу. Основні вимоги до складання балансу. Оцінка статей активу балансу. Оцінка статей пасиву балансу. Способи групування господарських засобів та джерел їх утворення для відображення в балансі. Сутність і типи господарських операцій. Вплив господарських операцій на актив, пасив і валюту бухгалтерського балансу.

Література [1–4; 11; 12; 14]

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Суть і призначення рахунків бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок системи рахунків як складової методу бухгалтерського обліку з іншими його складовими. Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку. Бухгалтерське проведення. Відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку на основі принципу подвійного запису. Порядок обліку господарських операцій на активних рахунках. Порядок обліку господарських операцій на пасивних рахунках.

Взаємозв'язок відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках, у системі рахунків і в балансі. Синтетичний і аналітичний облік. Суть і основні ознаки синтетичних рахунків. Суть і основні ознаки аналітичних рахунків.

Узагальнення даних поточного обліку в оборотній відомості. Методика складання оборотної відомості. Шахова оборотна відомість.

Література [1–6; 10; 13; 14]

Тема 5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Документація в бухгалтерському обліку як спосіб первинного спостереження за виробничою та фінансово-господарською діяльністю. Документація як засіб суцільного й безперервного спостереження за господарськими операціями, засіб обґрунтування облікових записів. Основні вимоги до змісту первинних облікових документів.

Групування первинних документів за призначенням. Групування первинних документів за способом відображення господарських операцій. Групування первинних документів за змістом. Групування бухгалтерських документів за характером відображення господарських операцій.

Вимоги до первинних документів на етапі фіксації господарських операцій. Перевірка первинних документів за суттю й за правильністю визначення суми господарської операції. Опрацювання первинних документів у бухгалтерії. Порядок рознесення сум господарських операцій. Організація документообігу на підприємстві.

Сутність і необхідність інвентаризації. Мета та завдання інвентаризації. Види інвентаризації. Організація інвентаризації на підприємстві. Результати інвентаризації та їх оформлення.

Література [3; 4; 6; 8–10]

Тема 6. План рахунків бухгалтерського обліку

Головне призначення класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Основні ознаки класифікації рахунків. Групування рахунків щодо балансу на активні й активно-пасивні, а також на балансові й забалансові. Групування рахунків за економічним змістом на рахунки засобів, господарських процесів та джерел утворення засобів. Групування рахунків за призначенням та побудовою на основні, регулюючі, операційні, бюджетно-розподільчі, фінансово-результативні. Регулювання облікових сум з використанням контрактивних і контрпасивних рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку. Загальна характеристика класів рахунків.

Література [6; 10; 11; 13; 14]

Тема 7. *Форми бухгалтерського обліку*

Сутність хронологічного й систематизованого обліку. Характеристика облікових регістрів. Групування облікових регістрів за призначенням та характером запису на хронологічні, систематизовані та комбіновані. Групування облікових регістрів за обсягом змісту на синтетичні, аналітичні, комбіновані. Групування облікових регістрів за зовнішньою формою на книги, картки, окремі листки, машинограми. Групування облікових регістрів за побудовою на односторонні, двосторонні, шахові.

Помилки у процесі відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Методи виправлення помилок: коректурний, доповнюючих статей, сторно.

Головні ознаки форм бухгалтерського обліку. Вимоги до змісту форм бухгалтерського обліку. Журнал – головна, найпростіша форма бухгалтерського обліку, що поєднує хронологічний запис із систематичним. Методика ведення обліку з використанням журналу – головної. Меморіально-ордерна форма обліку. Узагальнення даних меморіальних ордерів. Методика ведення обліку з використанням меморіальних ордерів. Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку. Принцип, побудова й види журналів-ордерів. Методика ведення обліку з використанням журналів-ордерів.

Література [1; 6; 10; 11; 13; 14]

Тема 8. *Облік господарських процесів*

Збільшення групування господарських процесів на підприємстві з точки зору особливостей їх обліку. Облік праці при різних формах її оплати. Облік нарахування заробітної плати й відрахувань на соціальні заходи. Облік утримань із заробітної плати. Розрахунок і облік резерву на оплату відпусток.

Бухгалтерський облік основних засобів та інших необоротних активів. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Облік виробничих запасів. Облік транспортно-заготівельних витрат при придбанні виробничих запасів. Розрахунок розподілу й облік транспортно-заготівельних витрат при вибутті виробничих запасів.

Облік прямих і непрямих витрат виробництва. Методика розподілу загально-виробничих витрат і облік його результатів. Облік готової продукції. Калькуляція фактичної собівартості продукції виробництва.

Облік реалізації готової продукції. Розрахунок відхилень фактичної собівартості від планової щодо реалізованої продукції й облік його результатів. Облік розрахунків з реалізації продукції й нарахування податку на додану вартість, що належить бюджету. Особливості обліку реалізації продукції в умовах надання знижок або часткового повернення раніше придбаної продукції. Визначення й облік фінансових результатів діяльності підприємства. Облік використання прибутку.

Література [1–3; 5– 10]

Тема 9. Основи бухгалтерської звітності

Сутність і призначення бухгалтерської звітності. Склад фінансової звітності як складової бухгалтерської звітності. Користувачі фінансової звітності. Вимоги до бухгалтерської звітності. Класифікація видів бухгалтерської звітності за різними ознаками. Загальна характеристика бухгалтерської звітності. Методика складання річного фінансового звіту підприємства.

Література [1–3; 5–10; 14]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета контрольної роботи — закріплення теоретичних знань з питань бухгалтерського обліку.

Контрольна робота виконується за варіантами, які містять три питання. Номер варіанта контрольної роботи студент вибирає за двома останніми цифрами номера своєї залікової книжки (див. таблицю).

Номер варіанта контрольної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	...	25
Останні дві цифри залікової книжки студента	01	02	03	04	05	06	07	08	...	25
	26	27	28	29	30	31	32	33	...	50
	51	52	53	54	55	56	57	58	...	75
	76	77	78	79	80	81	82	83	...	00

Номери залікової книжки і варіант завдання зазначаються на титульній сторінці контрольної роботи. За відсутності цих даних робота повертається студенту без рецензії.

У контрольній роботі має бути зміст завдання і вичерпні відповіді на нього. Після цього наводиться список використаної літератури. Наприкінці контрольної роботи студент ставить дату закінчення виконання контрольної роботи та особистий підпис.

Оформлюється контрольна робота на аркушах паперу А4, які мають бути зброшуровані. Орієнтовний обсяг — 10 сторінок друкованого тексту.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Види господарського обліку.
2. Кредитори і кредиторська заборгованість
3. Документація і бухгалтерські документи.

Варіант 2

1. Сутність бухгалтерського обліку.
2. Джерела господарських засобів.
3. Первинні бухгалтерські документи.

Варіант 3

1. Бухгалтерський облік та його основні завдання.
2. Метод бухгалтерського обліку.
3. Регістри бухгалтерського обліку.

Варіант 4

1. Основні функції бухгалтерського обліку.
2. Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку.
3. Обробка первинних документів.

Варіант 5

1. Предмет бухгалтерського обліку.
2. Баланс як бухгалтерський документ.
3. Реєстрація господарських операцій.

Варіант 6

1. Об'єкти бухгалтерського обліку та їх групи.
2. Сутність бухгалтерського балансу.
3. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку.

Варіант 7

1. Сутність активів підприємства.
2. Валюта балансу та її визначення.
3. Витрати на виробництво та їх відображення в обліку.

Варіант 8

1. Одиниці виміру, що використовуються в обліку.
2. Сутність бухгалтерського рахунку.
3. Економічні елементи витрат.

Варіант 9

1. Сутність пасивів підприємства.
2. Подвійний запис.
3. Калькуляція як елемент методу бухгалтерського обліку та як бухгалтерський документ.

Варіант 10

1. Основні принципи бухгалтерського обліку.
2. Синтетичний і аналітичний облік
3. Оцінка як елемент бухгалтерського обліку та облікові ціни.

Варіант 11

1. Основні засоби та їх класифікація.
2. Рахунки аналітичного обліку.
3. Собівартість готової продукції.

Варіант 12

1. Капітальні інвестиції та їх відображення в балансі.
2. Рахунки синтетичного обліку й субрахунки.
3. Дохід від реалізації продукції.

Варіант 13

1. Виробничі запаси та їх відображення в балансі.
2. План рахунків бухгалтерського обліку.
3. Податки, що включаються в ціну реалізації.

Варіант 14

1. Малоцінні й швидкозношувані предмети.
2. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
3. Фінансові результати діяльності підприємства.

Варіант 15

1. Амортизація (знос) основних засобів.
2. Активні рахунки.
3. Хронологічний облік.

Варіант 16

1. Витрати виробництва.
2. Пасивні рахунки.
3. Інвентаризація.

Варіант 17

1. Незавершене виробництво та його відображення в балансі.
2. Активно-пасивні рахунки.
3. Систематичний облік.

Варіант 18

1. Готова продукція та її відображення в балансі.
2. Основні та регулюючі рахунки.
3. Форми бухгалтерського обліку.

Варіант 19

1. Грошові кошти та їх відображення в балансі.
2. Інвентарні рахунки.
3. Проста форма бухгалтерського обліку.

Варіант 20

1. Кошти в розрахунках та їх відображення в балансі.
2. Рахунки обліку грошових коштів.
3. Спрощені форми бухгалтерського обліку.

Варіант 21

1. Дебітори і дебіторська заборгованість.
2. Розрахункові рахунки і розрахункові операції.
3. Журнально-ордерна форма обліку.

Варіант 22

1. Джерела господарських засобів.
2. Операційні рахунки.
3. Оборотна відомість.

Варіант 23

1. Принцип доказу в обліку.
2. Фінансово-результативні рахунки.
3. Головна книга.

Варіант 24

1. Господарські процеси та їх відображення в обліку.
2. Балансові, небалансові та позабалансові рахунки.
3. Способи виправлення помилок.

Варіант 25

1. Типи господарських операцій.
2. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством.
3. Фінансова бухгалтерська звітність.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність господарського обліку та його види.
2. Бухгалтерський облік як економічна наука та як практичне ремесло.
3. Мета і завдання бухгалтерського обліку.
4. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством.

5. Функції бухгалтерського обліку.
6. Предмет бухгалтерського обліку.
7. Об'єкти бухгалтерського обліку та їх класифікація.
8. Активи підприємства.
9. Пасиви підприємства.
10. Одиниці виміру та облікові одиниці, що використовуються в бухгалтерському обліку.
11. Принципи бухгалтерського обліку.
12. Основні засоби.
13. Капітальні інвестиції.
14. Виробничі запаси.
15. Малоцінні й швидкозношувані предмети.
16. Амортизація (знос) основних засобів.
17. Витрати виробництва.
18. Незавершене виробництво.
19. Готова продукція.
20. Грошові кошти.
21. Кошти в розрахунках.
22. Дебітори і дебіторська заборгованість.
23. Джерела господарських засобів.
24. Зобов'язання.
25. Кредитори і кредиторська заборгованість.
26. Метод бухгалтерського обліку.
27. Сутність бухгалтерського балансу.
28. Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку.
29. Баланс як бухгалтерський документ.
30. Валюта балансу та її визначення.
31. Сутність бухгалтерських рахунків.
32. Подвійний запис.
33. Синтетичний та аналітичний облік.
34. Рахунки аналітичного обліку.
35. Рахунки синтетичного обліку.
36. План рахунків бухгалтерського обліку.
37. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
38. Активні рахунки.
39. Пасивні рахунки.
40. Контрарні рахунки.
41. Інвентарні рахунки.
42. Грошові рахунки.

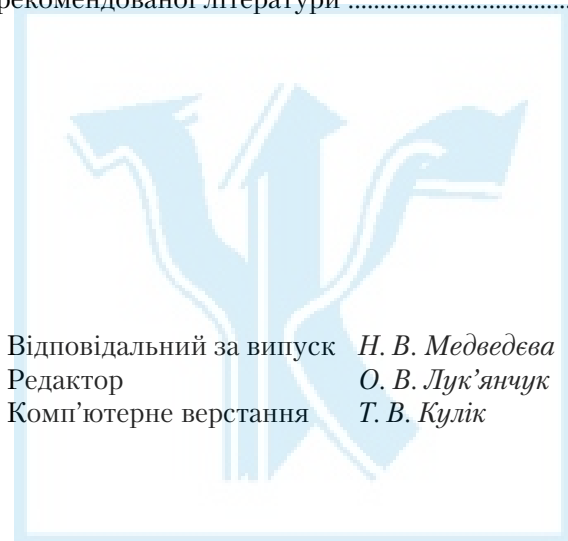
43. Розрахункові рахунки.
44. Операційні рахунки.
45. Фінансово-результативні рахунки.
46. Балансові, небалансові та позабалансові рахунки.
47. Сутність господарських операцій.
48. Типи господарських операцій та їх вплив на баланс.
49. Господарські процеси.
50. Принцип доказу в обліку.
51. Документація й документи, що використовуються в обліку.
52. Первинні документи.
53. Облікові реєстри.
54. Обробка первинних документів.
55. Реєстрація бухгалтерських документів і господарських операцій.
56. Оцінка об'єктів обліку.
57. Витрати на виробництво.
58. Класифікація витрат за економічними елементами.
59. Класифікація витрат за калькуляційними статтями.
60. Калькуляція.
61. Облікові ціни.
62. Собівартість готової продукції.
63. Дохід від реалізації.
64. Податки, що включаються в ціну реалізації.
65. Фінансові результати діяльності.
66. Інвентаризація.
67. Хронологічний облік.
68. Систематичний облік.
69. Форми бухгалтерського обліку.
70. Проста форма бухгалтерського обліку.
71. Спрощена форма бухгалтерського обліку.
72. Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку.
73. Оборотна відомість.
74. Головна книга.
75. Помилки в обліку та способи їх виправлення.
76. Бухгалтерська звітність.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” від 16.07.99.
2. *Антони Р. Н.* Основы бухгалтерского учета: Пер. з англ. — М.: СП “Триада НТТ”, 1993.
3. *Білуха М. Т.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К., 2000.
4. *Бутинець Ф. Ф.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — 2 вид., допов. і перероб. — Житомир: ЖІТІ, 2000.
5. *Василик О. Д.* Теорія обліку і аудиту. — К.: НІОС, 2000.
6. *Васюта-Беркут О. І., Шепітько Г. Ф., Ромашовська Н. О.* Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Б. Захожая. — К.: МАУП, 2001.
7. *Велл Глен А., Шорт Деніел Г.* Основы фінансового обліку: Пер. з англ. О. Мішіна, О. Ткача. — К.: Основи, 1999.
8. *Вербицкая Л. В.* Теория бухгалтерского учета. — К.: МАУП, 2000.
9. *Грабова Н. М.* Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / За ред. М. В. Кужельного. — 6 вид. — К.: А.С.К., 2001.
10. *Кужельний М. В., Линник В. Г.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: Вид-во КНЕУ, 2001.
11. *Малюга Н. М.* Теорія бухгалтерського обліку: Збірник задач і вправ: Навч. посіб. для студ. спеціальності 7.050106 “Облік і аудит”. — Вид. 3 перероб. і допов. — Житомир: ЖІТІ, 2000.
12. *Партин Г. О.* Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики (з урахуванням міжнародних стандартів). — К.: Знання, 2000.
13. *Принципы бухгалтерского учета* / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. з англ. / Под ред. Я. В. Соколова. — М.: Финансы и статистика, 1993.
14. *Хендриксен Э. С., Ван Бреда М. Ф.* Теория бухгалтерского учета: Пер. з англ. / Под ред. Я. В. Соколова. — М.: Финансы и статистика, 1997.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Завдання для контрольних робіт.	9
Питання для самоконтролю	12
Список рекомендованої літератури	15

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. В. Лук'янчук*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-1760

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП